Raadsvoorstel

Onderwerp: Gemeentelijk RioleringsPlan 2023-2027	portefeuillehouder: Marcel Roelofs datum vergadering: 19 december 2022 zaaknummer: 0889265238

Samenvatting
Een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) beschrijft, als verplichte planvorm, op hoofdlijnen hoe de gemeente invulling geeft aan haar zorgplichttaken voor stedelijke waterhuishouding, ten aanzien van afvalwater, regenwater, oppervlaktewater en grondwater. Het betreft enerzijds de visie en strategie voor de lange termijn en draagt anderzijds zorg voor de continuïteit van de dagelijkse rioleringsbeheer. Het GRP is de basis voor de rioolheffing.

In het nieuwe GRP is explicieter invulling gegeven aan de doelen ten aanzien van de klimaatopgave, bescherming van de volksgezondheid en de waterkwaliteit. Het nieuwe GRP heeft een geldigheidsduur van vijf jaar van 2023 tot en met 2027.

Dit doen we niet alleen, maar samen met het waterschap, Noord-Limburgse gemeenten, provincie, Rijkswaterstaat, bewoners en diverse belangengroepen zoals natuurorganisaties, bedrijven en LTO. Bij de voorbereiding en uitvoering van de dagelijkse rioleringszorg wordt gebruik gemaakt van ingenieurs- en adviesbureaus, onze eigen buitendienst en geselecteerde aannemers.

Voorstel

1. Vaststellen GRP 2023-2027;
2. Vaststellen begrotingswijziging 2023-2026 (inclusief kredieten) n.a.v. het GRP 2023-2027.

Toelichting raadsvoorstel

1. Aanleiding
Op grond van artikel 4.22 van de Wet milieubeheer stelt de gemeenteraad een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast. Op 29 januari 2018 heeft u het verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2018-2022 vastgesteld. Het aflopen van deze planperiode op 31 december 2022 vormt de belangrijkste aanleiding voor het opstellen van een nieuw GRP.

2. Doelstelling
Vanuit de gemeentelijke watertaken liggen er 3 belangrijke en zware opgaves.
In 2027 moeten we voldoen aan de Kaderrichtlijn Water. In 2050 dienen we zowel een klimaat adaptieve leefomgeving hebben gerealiseerd en dat ons rioolstelsel dusdanig functioneert dat er géén externe overstorten meer aanwezig zijn.

Kaderrichtlijn Water (KRW)
De KRW is een Europese richtlijn over de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater. Deze richtlijn zegt dat al het water in Nederland in 2027 een goed leefgebied moet vormen voor de planten en dieren die er thuishoren. En er moet redelijk eenvoudig drinkwater van te maken zijn.

Klimaatadaptatie
De gemeente moet zorgen dat schade door hittestress, wateroverlast, droogte en overstromingen zo min mogelijk toeneemt. Hier moet op gelet worden bij de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen, bij het opknappen van bestaande bebouwing, bij vervanging van de riolering en bij wegonderhoud. Dit is vastgelegd in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie van het Rijk. Het plan houdt in dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht.

Externe overstorten
In het rioolstelsel van de gemeente Beesel bevinden zich 14 externe overstorten. Een externe overstort heeft als doel het afvoeren van (pieken in) overtollig rioolwater vanuit de gemengde riolering naar het oppervlaktewater/groene berging. Het is een noodventiel, om te voorkomen dat in de bebouwde omgeving gebouwen, wegen en andere plekken onder water komen te staan en afvalwater gezondheidsrisico's oplevert.

3. Uitgangssituatie
We streven er naar om het rioleringsstelsel zo optimaal te laten functioneren tegen de laagst maatschappelijke kosten. We verbinden onze opgaves met de leeftijd van ons riool. De technische levensduur van ons gemeentelijk vrijvervalriool is gemiddeld 70 jaar.

Waterkwaliteit
Waterschap Limburg heeft een ecologisch toetsingskader op het aquatisch systeem ontwikkeld en maakt daarbij onderscheid tussen zeer kwetsbare beken, kwetsbare beken en overig. Het waterschap Limburg accepteert als tijdelijke oplossing om te voldoen aan de KRW dat externe overstorten op (zeer) kwetsbare beken lozen op een “Groene Berging” in afwachting van een duurzame oplossing (lees: afkoppelen).

Groene Berging
Tijdelijk open groene retentievoorziening: een met gras begroeide bak. Met als doel te voorkomen dat er een overstort van het rioolstelsel op het oppervlaktewater plaatst kan vinden. Een retentiebassin neemt meestal veel ruimte in beslag, waardoor een goede landschappelijke inpassing noodzakelijk is.

4. Rol gemeente

Komende planperiode gebruiken we om inzicht te krijgen in het (afval)watersysteem en helder in beeld te brengen waar samenwerking nodig is om onze doelen te behalen. We willen een proactieve regierol nemen in water- en klimaatgerelateerde zaken op het grondgebied van de gemeente. Zo houden we overzicht over projecten waar andere overheden en/of maatschappelijke organisaties aan de slag gaan of recentelijk uitgevoerd hebben.

(Afval)watersysteem
De riolering is onderdeel van het watersysteem en de waterketen. Het watersysteem bestaat uit oppervlaktewater, het grondwater en daarmee samenhangende waterbodems, oevers en kunstwerken alsmede de daarin levende organismen. De waterketen is de kringloop van water voor menselijk gebruik: oppompen van grond- of oppervlaktewater voor drinkwater, het bereiden en distribueren van drinkwater, de riolering en rioolwaterzuivering en de lozing ervan op oppervlaktewater.

Bij alle investeringen anticiperen wij niet alleen op klimaatontwikkeling die tijdens het bestaan van die investering in de openbare ruimte en nieuwbouw kan optreden. We blijven ook proactief bewoners en bedrijven stimuleren om verharding te beperken, regenwater op eigen perceel vasthouden en te benutten, tuin/terreinverharding en dakoppervlakken van de vuilwaterriolering af te koppelen.

5. Toelichting

Vanuit de rioleringsopgave kunnen we de bovenstaande genoemde opgaves enkel en alleen realiseren door het definitief ongedaan maken van een situatie waarin hemelwater dat op een verhard oppervlak valt via de gemengde riolering wordt afgevoerd naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie (= afkoppelen). In de financiële paragraaf in dit GRP is nu overal rekening gehouden met het feit dat als de riolering vervangen wordt, dat er gelijktijdig ook een infiltratieriool voor het hemelwater in de openbare ruimte wordt aangelegd. Dit heeft directe gevolgen voor de toekomstige rioolheffing.

Infiltratieriool
Een infiltratieriool, ook wel IT-riool of regenwaterriool genoemd, ligt meestal onder de straat, vaak naast het afvalwaterriool. Regenwater dat op straat valt, loopt via putten in de bestrating (ook wel straatkolken genoemd) naar het infiltratieriool toe. Deze horizontale buis heeft kleine openingen in de wand en is omwikkeld met geotextiel, een soort worteldoek. Via deze openingen sijpelt het regenwater langzaam in de omliggende bodem, die hierdoor minder snel uitdroogt. Dit heeft weer een positief effect op bomen en ander groen.
De bergingscapaciteit van een infiltratieriool is beperkt. Afhankelijk van de liggingslocatie is een combinatie met andere voorzieningen zoals een wadi of infiltratietank nodig.

Wanneer er een infiltratieriool onder de straat ligt, kunnen de regenpijpen van de voorzijde van bestaande woningen in die straat ook op dit regenwaterriool aangesloten worden. Hierdoor wordt het afvalwaterriool nog minder belast.

Wadi
Een wadi is een verlaagd stuk groen waarin het regenwater zich kan verzamelen en in de bodem kan infiltreren. Onder de bodem is vaak grindlaag aangebracht of een drainagebuis. Regenwater loopt vanaf hoger gelegen delen naar de wadi toe. Meestal infiltreert het regenwater direct in de bodem, maar bij hevige buien kan er enige dagen water in de wadi blijven staan.

Opstellen meerjarenplanning integrale wijkaanpak
De voorbereidingstijd voor het vervangen van een rioolstelsel kost vaak ongeveer 10 jaar. Allereerst maken we een rioleringsplan waarin uitgewerkt is hoe we hemelwater doelmatig van het gemengd riool kunnen afkoppelen. Daarna gaan we zowel intern en extern afstemming zoeken met alle partijen die (in)direct betrokken zijn bij de openbare ruimte om alle mogelijke herstructureringen en daarmee gemoeide investeringen gelijktijdig plaats te laten vinden. Hierbij hanteren we het principe van de laagst maatschappelijke kosten.
In deze planperiode starten we met de voorbereiding van de rioolvervangingen in de 60'-er jaren wijken.

Waterkwaliteit
De toetsing van de externe overstorten van het rioolstelsel op het oppervlaktewater door het waterschap vindt in het eerste kwartaal van 2023 in de gemeente Beesel plaats. Na dit onderzoek gaan we samen met het waterschap de benodigde maatregelen bepalen.
Op verzoek van het waterschap, vooruitlopend op de bovengenoemde ecologische toetsing, is de gemeente reeds gestart met de voorbereiding van het realiseren Groene Berging aan de Klaashofweg te Reuver in 2023. De Groene Berging aan de Beekstraat te Beesel op de Huilbeek wordt eind 2022 meegenomen in het dijkverzwaringsproject van het waterschap, waarbij ook gelijktijdig de Huilbeek gedeeltelijk wordt omgelegd.

a. Financieel

In het GRP is een kostendekkingsberekening opgenomen. Het doel van deze berekening is een onderbouwde prognose te maken van het verloop van de rioolheffing in de toekomst. Hoewel een zo goed mogelijk benadering wordt nagestreefd van het toekomstig verloop van uitgaven en inkomsten, blijft dit vooral het bepalen van de trend naar de toekomst. Gelet op de huidige stand van de voorziening en de balans tussen lasten en inkomsten gedurende de planperiode, wordt voorgesteld het tarief van € 162 in 2024 te verhogen met € 5 en in 2025 tot en met 2027 jaarlijks met € 10.

In de meerjarenbegroting 2023 e.v. waren de volgende investeringsbedragen opgenomen t/m 2026:
GRP investeringen 2023: € 873.400
GRP investeringen 2024: € 350.400
GRP investeringen 2025: € 425.400
GRP investeringen 2026: n.n.t.b.

Onderstaand geven we u een geactualiseerd beeld van de investeringen 2023-2027:

Jaar	Vervanging	Bedrag	Verbetering/projecten	Bedrag
2023	Gemalen BK	75.217	GRES riolering Rijksweg/Mariastraat*	425.000
	IBA ME	3.260**	Groene Berging Beekstraat	103.175
			SSW Maatregelen	100.000
			Groene Berging Klaashofweg***	300.000
Totaal		**78.477**		**928.175**
2024			Burgemeester Moorenstraat	520.581
			SSW Maatregelen	100.000
Totaal				**620.581**
2025	Gemalen ME	18.757	Wittebergstraat	466.812
			SSW Maatregelen	100.000
Totaal		**18.757**		**566.812**
2026	Gemalen BK	105.600	KRW Dijckersingel	100.000
			Henssenbosstraat	271.289
			SSW Maatregelen	100.000
Totaal		**105.600**		**471.289**
2027	Gemalen BK	55.366	Paulus Potterstraat	146.642
	Gemalen ME en Randvoorzieningen ME	171.073	SSW Maatregelen	100.000
Totaal		**226.439**		**246.642**

* Deze investering is hoger dan het reeds eerder besloten bedrag welke tevens in het GRP is opgenomen (zijnde € 211.400). Complexiteit uitvoering; vanwege bestaand kabels en leidingentracé, dient bijna alles met behulp van sleufbekisting uitgevoerd te worden. Hierdoor neemt de dagproductie fors af. We hebben dit tevens opgenomen in de 2de bestuursrapportage 2022.
** Volgens de Nota van Activa en Afschrijving, activeren we investeringen vanaf een bedrag ad € 10.000. Kleinere investeringsbedragen komen hiermee direct t.l.v. de (riolerings)exploitatie.
*** In het GRP is uitgegaan van uitvoering in 2024. Deze verschuift naar 2023 (zie voor toelichting 'Visie Blij in Beesel')

b. Juridisch

In het buitengebied wordt het huishoudelijk afvalwater verzameld in minigemalen en middels een drukrioolstelsel getransporteerd. Lozen van schoon hemelwater en bedrijfsafvalwater op minigemalen is in principe niet toegestaan. Alwaar we dit constateren gaan de oorzaak onderzoeken en oplossingen aandragen, waar noodzakelijk handhavend optreden.

c. Risico's

Er spelen op dit moment verschillende onzekere factoren. Het gaat hierbij om zaken als prijsstijgingen van energie- en materiaalkosten, stijging in door te belasten rentepercentage, capaciteit, levertijden etcetera. Halverwege deze planperiode komt er een financiële actualisatie en wordt gekeken of de rioolheffing bijgesteld moet worden.

6. Visie Blij in Beesel

Om het afkoppelen van private terreinen te stimuleren continueren we het jaarlijks beschikbare subsidiebedrag van € 30.000. Het waterschap Limburg co-financiert deze stimuleringsregeling. De groene berging aan de Klaashofweg willen we reeds in 2023 realiseren. Zodat we ook onze bijdrage leveren om het leefgebied van onder meer de kokerjuffer in de Reuversbeek sterk te verbeteren.

7. Toegankelijkheid

Vanuit rioleringshoek denken we bij de term toegankelijkheid in eerste instantie aan data. We gaan zorg dragen dat onze gemeentelijk water- en riooldata op een uniforme toekomstbestendige wijze op orde komt en blijft. Zodat we op een moderne en flexibele manier in kunnen spelen op maatschappelijke opgaven die op ons af komen.

8. Duurzaamheid

Om te gaan voldoen aan onze opgave ten aanzien van duurzaamheid (waterrobuustheid), bescherming van de volksgezondheid en de waterkwaliteit zetten we maximaal in op afkoppelen middels de aanleg van infiltratieriolen. Hiermee wordt voorkomen dat schoon regenwater wordt vermengd met huishoudelijk afvalwater, vervolgens wordt verpompt naar de RWZI te Venlo en daar wordt ontdaan van verontreiniging. Waar de bodemopbouw en grondwaterstand dit toelaat wordt het hemelwater geïnfiltreerd. Afweging vindt plaats op basis van doelmatigheid, duurzaamheid, strategie en kosten.

Bijlagen

1. Gemeentelijk Rioleringsplan 2023-2027